

25. 4. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dopady některých změn navrhované novely zákona o obchodních korporacích

Vláda České republiky předložila Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky návrh zákona, na základě kterého má dojít k novelizaci zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích („ZOK“). Účelem tohoto článku je představit komplexně některé navrhované změny, které má novela nabytím účinnosti dne 1. 1. 2020 přinést.

Splacení peněžitého vkladu u nízkokapitálových společností

Ustanovení § 23 odst. 1 ZOK stanoví povinnost splacení peněžitého vkladu na zvláštní účet u banky nebo spořitelního či úvěrového družstva, který zřídí správce vkladů. Zákonodárce v tomto ustanovení však nijak nezohlednil skutečnost, že úprava v ZOK připouští existenci nízkokapitálových společností, kdy lze splnit vkladovou povinnost i minimálním vkladem ve výši 1,- Kč. Prakticky se tato skutečnost projevuje tak, že po založení nízkokapitálové společnosti, kdy peněžitý vklad představuje například pouhou 1,- Kč, je nutné zřídit zvláštní účet v bance, se kterým jsou spojeny další nutné náklady. V novele ZOK je navrženo, aby bylo nutné peněžité vklady splácet na bankovní účet pouze za předpokladu, že jejich výše přesáhne 20.000,- Kč.[1] Tato výše byla zvolena s přihlédnutím ke staré úpravě v obchodním zákoníku, která stanovila minimální výši peněžitého vkladu 20.000,- Kč.[2] Praktický dopad je tedy takový, že u nízkokapitálových společností by bylo dle navrhované novely možné splatit peněžitý vklad do 20.000,- Kč v hotovosti přímo správci vkladu, kterým může být například notář.

RANDA HAVEL ■ LEGAL

Nová povinnost pro právnické osoby ve volených orgánech obchodních korporací

Úprava v § 154 občanského zákoníku („NOZ“) připouští, aby funkci v kontrolních či statutárních orgánech právnické osoby vykonávala další právnická osoba. NOZ v této situaci připouští dvě varianty. Právnická osoba vykonávající takovou funkci buď zmocní jinou fyzickou osobu, aby ji zastupovala, nebo tuto právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu. Z hlediska ZOK může problém představovat situace, kdy tuto právnickou osobu (kapitálovou společnost nebo družstvo) bude zastupovat člen jejího statutárního orgánu, kterým je také právnická osoba. Praktický dopad může být takový, že vznikne řetězec právnických osob. Novela obsahuje povinnost právnické osoby, která vykonává funkci voleného orgánu kapitálové společnosti nebo družstva, aby bez zbytečného odkladu zmocnila fyzickou osobu, která splňuje požadavky a předpoklady pro výkon dané funkce. Bez zápisu tohoto zástupce nebude možné právnickou osobu jakožto člena voleného orgánu zapsat do obchodního rejstříku. Zároveň novela upravuje zánik funkce právnické osoby ve volených orgánech za předpokladu, kdy nedojde ke zmocnění fyzické osoby a jejímu zápisu do obchodního rejstříku do tří měsíců od vzniku funkce právnické osoby.[3] Na základě této změny se má zvýšit transparentnost kapitálových společností a družstev.

Otázky vypuštění některých údajů ze společenské smlouvy a stanov kapitálových

společností

Úprava v ZOK připouští vypuštění údajů ze společenské smlouvy či stanov, které jsou ve společenské smlouvě či stanovách uvedeny při založení kapitálových společností. Z praktického hlediska se však objevují nejasnosti ohledně nutnosti notářského zápisu u vypuštění těchto údajů. Zákon totiž v nynějším znění tuto otázku neřeší a praxe je v současnosti taková, že pokud má dojít k vypuštění těchto údajů, je nutná změna společenské smlouvy nebo stanov. Tato změna je u kapitálových společností možná pouze na základě rozhodnutí valné hromady nebo dohody všech společníků. U těchto rozhodnutí či dohod je nutné osvědčení veřejnou listinou (notářským zápisem), na základě čehož vznikají společnosti další náklady. V rámci odborné veřejnosti se již od nabytí účinnosti ZOK objevily názory, které vypuštění těchto údajů nepovažovaly za změnu společenské smlouvy či stanov. V novele je patrná snaha vyřešit tento výkladový problém, zjednodušit vypuštění těchto údajů a snížit společnostem náklady s tím spojené. Novela tedy stanoví, že vypuštění těchto údajů se nepovažuje za změnu společenské smlouvy či stanov. Zároveň připouští, aby společenská smlouva či stanovy svěřily rozhodnutí o vypuštění těchto údajů do působnosti statutárních orgánů.[4]

Prolomení kogentního zákazu převodu podílu ve veřejné obchodní společnosti?

Otázka možnosti převodu obchodního podílu ve veřejné obchodní společnosti byla otázkou řešenou již za účinnosti obchodního zákoníku. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 Cdo 646/2008 výslovně vyloučil, aby na základě uzavření smlouvy o převodu podílu ve veřejné obchodní společnosti došlo ke změně společníků. Změnu v osobě společníků soud připustil pouze na základě změny společenské smlouvy, kdy dojde k vystoupení jednoho společníka a vznikne účast společníka nového.[5] Současná právní úprava účinná od 1. 1. 2014 tento přístup převzala a převod obchodního podílu ve veřejné obchodní společnosti v § 116 ZOK výslovně zakazuje. Existence tohoto ustanovení je logická s ohledem na společné a nerozdílné ručení společníků za dluhy, vyplývající z osobní povahy veřejné obchodní společnosti. Novela ZOK převod podílu ve veřejné obchodní společnosti připouští. Tato zásadní změna není navrhovatelem v novele považována za zásah do osobní povahy veřejné obchodní společnosti s odůvodněním, že nové znění zákona stále vyžaduje souhlas všech ostatních společníků s převodem podílu. Společník, který je převodcem, zároveň ručí společností za všechny dluhy, které byly převedeny na nabyvatele v souvislosti s převodem podílu.[6] Tato změna by měla dle názoru zákonodárce učinit úpravu otevřenější, flexibilnější a měla by šetřit náklady s ohledem na skutečnost, že bude možný převod podílu na základě smlouvy bez nutnosti změny společenské smlouvy. Ačkoliv se význam veřejné obchodní společnosti v praxi neustále snižuje a její úprava nepředstavuje úpravu stěžejní pro podnikatelské prostředí, je možné očekávat kritické postoje k této změně ze strany odborné veřejnosti zejména s ohledem na osobní povahu veřejné obchodní společnosti.

Změna společenské smlouvy u osobních společnostech

Dosavadní znění § 99 ZOK odst. 1 stanoví, že společenskou smlouvu lze měnit pouze dohodou všech společníků. Na to ovšem navazuje odst. 2 výše zmíněného ustanovení, kde je stanoveno, že má-li být změnou společenské smlouvy zasahováno do práv společníků, je třeba ke změně souhlasu těch společníků, do jejichž práv se zasahuje. Znění prvních dvou odstavců ustanovení § 99 vyvolává výkladové nejasnosti – dle prvního možného výkladu lze považovat změnu společenské smlouvy za možnou pouze na základě dohody všech společníků dle odst. 1. Podle tohoto výkladu je tedy § 99 odst. 1 ustanovením kogentním, od kterého není možné se smluvně odchýlit. Zcela oprávněně však připadá v úvahu výklad, podle kterého je možné považovat ustanovení § 99 odst. 1 za dispozitivní s odkazem na odst. 2. Podle tohoto výkladu je tedy možné se smluvně odchýlit od nutné dohody všech společníků a společenskou smlouvu lze tedy měnit i na základě většiny hlasů.

Zákonodárce po letech výkladových nejasností od nabytí účinnosti ZOK dospěl k závěru, že kogentnost ustanovení § 99 odst. 1 ZOK není žádoucí a je nutné přihlédnout k autonomii vůle smluvních stran. Z dosavadního znění § 99 odst. 1 tedy bylo v novele ZOK vypuštěno slovo „pouze“, které mohlo při výkladu daného ustanovení znamenat jeho kogentnost. Nově tedy má být bez dalších výkladových potíží umožněno, aby byla ve společenské smlouvě umožněna její změna i na základě většiny hlasů, která může být ve společenské smlouvě stanovena jako prostá (nadpoloviční) i kvalifikovaná.[7]

Kterému orgánu u osobních společností náleží obchodní vedení?

Výkladové nejasnosti v dosavadní právní úpravě představuje otázka, kterému orgánu v rámci osobních společností náleží obchodní vedení. Ustanovení § 106 ZOK připouští dvojí výklad. Dle prvního výkladu obchodní vedení osobní společnosti náleží pouze statutárnímu orgánu. Druhý výklad obchodní vedení v působnosti statutárního orgánu nepřipouští s ohledem na povahu osobní společnosti, ze které vyplývá, že všichni společníci se osobně podílí na správě a řízení osobní společnosti. Tento výklad lze také podpořit odkazem na ustanovení § 105 ZOK a dovodit, že v otázkách obchodního vedení je nezbytný souhlas všech společníků.

Návrh novely obsahuje změnu § 106 ZOK, který v odst. 1 stanoví, že statutárním orgánem společnosti je každý její společník. Ve společenské smlouvě je však přípustné jiné ujednání a statutárním orgánem společnosti mohou být pouze někteří společníci nebo jen jeden společník, přičemž další změnu ve statutárním orgánu je možné provést pouze na základě změny společenské smlouvy.[8] V § 106 odst. 2 odstraňuje návrh novely výkladové nejasnosti ohledně obchodního vedení a stanoví, že každému společníkovi, který je statutárním orgánem, přísluší obchodní vedení společnosti v rámci zásad dohodnutých mezi společníky. Věta druhá tohoto ustanovení umožňuje nejvyššímu orgánu (tedy všem společníkům) udělovat pokyny na základě rozhodnutí přijatého většinou hlasů statutárnímu orgánu ve vztahu k obchodnímu vedení.[9]

Možnosti společníka domáhat se neplatnosti usnesení nejvyššího orgánu osobní společnosti

Současná právní úprava umožňuje u kapitálových společností domáhat se u soudu vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. U osobních společností ZOK tuto úpravu neobsahuje.

Dle § 108a odst. 1 návrhu novely ZOK má být umožněno každému společníkovi nebo likvidátorovi, aby se dovolával neplatnosti rozhodnutí nejvyššího orgánu podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou. Nepředpokládá se však, že by bylo vhodné vzhledem k povaze osobních společností převzít institut protestu, který musí návrhu na neplatnost usnesení valné hromady u kapitálových společností předcházet. Navrhovaná úprava pro osobní společnosti tedy institut protestu neobsahuje.[10]

Snížení nákladů pro kapitálové společnosti u rozhodování per rollam

Současná právní úprava rozhodování per rollam (rozhodování mimo valnou hromadu) může pro kapitálové společnosti představovat poměrně nákladné a komplikované řešení v situaci, kdy výsledné rozhodnutí valné hromady musí mít formu veřejné listiny (notářského zápisu). Každé samostatné vyjádření společníků a akcionářů musí mít v takovém případě formu notářského zápisu, což při větším počtu společníků nebo akcionářů může představovat značné náklady. Dle § 175 odst. 3 a 419 odst. 2 návrhu novely ZOK má dojít ke změně právní úpravy tak, aby stačilo rozeslání kopie veřejné listiny o návrhu rozhodnutí všem společníkům či akcionářům, čímž zanikne povinnost vyhotovení notářského zápisu pro každé jednotlivé vyjádření společníka či akcionáře.[11]

Mgr. Radek Šmíd,
advokát

Mgr. Dalibor Dvořák,
advokátní koncipient

[ŘANDA HAVEL LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

Truhlářská 13-15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 537 500 - 501

Fax: +420 222 537 510

e-mail: office.prague@randalegal.com

[1] § 23 odst. 2 novely ZOK

[2] § 109 odst. 1 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník

[3] § 46 odst. 3, 6 a 7 novely ZOK

[4] § 146 odst. 3 a § 250 odst. 4 novely ZOK

[5] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 Cdo 646/2008

[6] § 116 odst. 1 novely ZOK

[7] § 99 odst. 1 novely ZOK

[8] § 106 odst. 1 novely ZOK

[9] § 106 odst. 2 novely ZOK

[10] § 108a odst. 1 novely ZOK

[11] § 175 odst. 3 a § 419 odst. 2 novely ZOK

aktualizováno: 26. 4. 2019

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)

- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)